

La Veu de la Comarca

BIBLIOTECA PUBLICA
TARRAGONA

Setmanari Regionalista de Tortosa

PUGNA PRO PATRIA

NUM. 63.

ANY II.

LA CATALUNYA QUE VOLEM.—Lliure, ni dominada, ni dominadora y respectada de les regions germanas.—Estimada per son valer al exterior y temuda per sa forsa.—Acullit com a propi al foraster que a trevallar hi vinga. Ya manar y a obrar, a fer lleys y a judicar, cada hu a casa seva, que prou hi té que fer pera enténdeshi. Els empleats de la terra y pòchs, actius y inteligents.—Ennoblida, altra vegada, en llibres, tot saber, la que fou llengua de Santis y de Reys.—Las universitats y escolias tornadas a son esser: obradors d'avenços de la ciencia y planter de filosofos y juristas. A fora la ensenya rutinaria.—Inimament unida a la vella Catalunya, gloriosa en sa historia y tradicional, en sas lleys y costums, una Catalunya nova, de vida expansiva y en constant progrés, sement religiosa y ilustradament tolerant.—Repobladas las montanyas per grans boscos, trespant pels singles dels corredors enginyers moderns, trayent del terrer y de las minas els fruits y minerals. Las aguas de sos rius saltant de resclosa en resclosa movent enginyers del treball.—Conservats com reliquias els monuments enruats o antics y alsarats d'un art fill llegendari del antic criat en els avenços actuals. Voltar las vellas poblacions historicas de populosas y amplias ciutats modernas.—Ports oberts als productos de tots llochs; assegurats ab tractes d'una nacio seria; veure al potentat ab afany de ser estimat y útil a la Patria y al obrer intervindre en el govern donantli lo que cristianament y per dret li pertoca.—Volem deixar a nostres fills aquesta Catalunya gran avuy, com ho fou pera son temps la de nostres passats.—Pero obrenho tenim lo precis: Força, riquesa y inteligencia. Reprimim el vici del egoisme y exaltém la virtud que a cap ens manca: L' amor a la Patria.—LLUIS DOMENECH Y MUNTANER

PREUS DE SUSCRIPCIO
Tortosa al mes. 0'50
Fora semestre 3'00

DIRECCIO Y REDACCIO
Carrer del Parque, N.º 8.

La Redacció no fa seus los conceptes ni continguts dels articles firmats o copiats.

Tortosa 20 Mars de 1904.

SANTORAL

Dimenge 20, de Pasio S. Aniceto b. y sta. Fotina de la Samaritana.—Dilluns 21, S. Benet ab. y fr.—Sol en Aries.—Primavera.—Dimars 22, S. Deogracias b. y Sta. Catarina de Génova vda.—Dimecres 23, Lo Bto. Josep Oriol cf. y sta. Victoria.—Dijous 24, San Timolao mr. y s. Agapito b. mrs. Divendres 25, La Anunciacion de N.ª S.ª y s. Dimas lo bon lladre.—B. P. en S. Agusti, Carme y S. Joan de Deu.—Abstinencia de carn.—Anima. Dissapte 26, S. Brauli b. y sta. Máxima mr. y Los Dolors de Ntra. Sra.—Anima.

El servey obligatori

S'ha aprovat ja a les Corts, sense discussió de cap mena, un projecte de llei disposant el servey obligatori. Han passat dies y mes dies discutint, o millor dit, xerrant sense solta ni volta sobre assumptos que tant se ni endonen al poble perque gens l'interessen. En cambi un projecte de tanta trascendencia que cambia d'una manera radical l'organización del ezercit, s'ha aprovat per sorpresa y sense que ningú hi posés cap reparo. Solzament nostre digno diputat, fentse ressó del comú pensar de sos representants, ha fet constar son vot en contra d'un projecte que casibe tots els catalans de seny aborren.

No som partidaris del servey de quintes per ésser una gran injusticia feta al poble que no té un grapat de diners, però tampoc volem el servey obligatori per atacar nostra llibertat, per ésser completament injust, per anar contra nostres tradicions y per resultar altament perjudicial a la nacio.

Nosaltres volem que en temps de pau siga lliure el servey de les armes, y no que se ns obligui a ezereir una professio a la que sentim repugancia. Y si lo Patria perilla ja sabrem defensarla imitant als ezercits voluntaris que tanta gloria conqueriren pera la Patria.

El servey obligatori es en temps de pau una gran injusticia, pux obliga a igual esforç al debíl que al fort. A més, tampoc axis contribuexen les families per igual, tota vegada que per riques que siguin, el nombre de

membres que la componen no es el mateix, ni molt menos es igual la seva posicio, pux mentres molts pares necessiten l'ajuda dels fills pera guanyarse l'pa de cada dia, altres disfruten d'una enviejable fortuna.

El servey obligatori es també un agravi fet a tots els que aymen les tradicions y costums de la terra, ja que a Catalunya l'ezercit que tanques glories conqueri se compongué de voluntaris, fins que en el sigle XIX vingueren els moderns liberals a imposar el vergonyós sistema de quintes.

Son incalculables els danys morals y materials que aytal servey reporta a les nacions, per la desmoralización que regna en el ezercit, pels brassos que roba a l'agricultura, a l'industria y al comerç.

Totes aquestes raons d'ordre material, sense comptarne altres d'ordre moral, son més que suficients pera ésser enemics del servey obligatori.

Per altre part, quin profit en treuen els pobres de que ls rics els hi fassin portar el xopo? Lo que volen es no haver de fer els soldats per força.

Tots aquets son els inconvenients del servey obligatori, cas que s'establéxi ab verdadera equitat, cosa que dubtem. Però som enemics d'aquest sistema tant com del de quintes.

Volem el servey militar voluntari tal com era avans a Catalunya y tal com es avuy dia a Suissa, Inglaterra y altres nacions. Volem que el servey de les armes siga una carrera y no una esclavitud. De soldats en volem pòchs, però ben instruits y ben pagats. Y cas de no haverni prou de voluntaris, allavors se'n sortegen ab la condicio de donals una quantitat al dexar les files, com a indemnización y paga dels serveys prestats.

Las Corts Catalanas y el Congrés Espanyol

A la Lliga Regionalista de Barcelona, lo conegut escriptor don Ferran Agulló, va donar la seva anun-

ciada conferencia sobre el tema: «Les Corts Catalanas y el Congrés Espanyol.»

Després de demostrar en un breu exordi que l'desvetllament dels drets de Catalunya, no es cosa nova entre ls bons catalans y que l'espirit de mócrata de la nostra terra's reflexa sempre en tots sos actes politichs, digué que Catalunya, fou do primer Estat del mon que per medi d'unes Corts va igualarse al Poder Real en lo regim administratiu.

Les Corts Catalanas varen reunir-se per primera vegada l'any 1283, y devan d'elles lo Rey abdicava del seu Poder pera no ser més que un membre d'aquella reunió. Inglaterra's fixa en lo funcionament de les nostres Corts, y al cap de 12 anys les va instituir en lo seu territori, y aquet regim, junt ab altres institucions que copia de Catalunya, entre elles les lleys de Mar, ha servit per un dels pobles més poderosos de la terra, donant vida a un altre poble tan poderós com ella.

No es estrany, donchs, digué, que ls homes avensats girin los ulls cap a la legislació dels inglesos, hont se poden veure los resultats d'unes Corts democrates.

Al regne d'Aragó les Corts se hi instalaren en 1300 y necessitaren prop de una centuria pera passar d'allí a Castilla, ahont no varen funcionar fins al 1387. A n'allí lo Poder n'ha estat sempre contrari de la sobirania del poble, com ho demostran les batalles que s donaren en sa instauració y que en los nostres temps han degenerat en escándols pels carrers. Aquest espirít dels castellans per les Corts fou lo que inhuí després sobre Catalunya, va fer malve les Corts Catalanas.

Ab un seguit de datos que demostren en lo conferenciant detinguts estudis sobre la formació y funcionament de les Corts Catalanas, va explicar lo senyor Agulló los drets devers y condicions que havian de reunir los representants del poble, que hi estava representat en tres brassos diferents que representavan tots los l'estaments de Catalunya: eclesiástich, militar y popular ó real, éssent l'eclesiástich, y l'militar elegits per dret propi y l'popular per més veus ó plebiscit, sistema que va ser cambiat per en Joan I, fen-

tho allavors per un sistema ample de sort y elecció, lo que va ser també cambiat en temps de Ferrán II en que desaparegué la part electiva fentse per sort entre ls que havian sigut concellers, primer, segon ó tercer.

Explicá després los drets y devers dels diferents membres de les Corts, les quals votaban baix mandats dels pobles que ls hi enviavan, exposant lo fundament del interior d'aquella corporació, en la qual el Rey, al entrar, deixava la seva investidura pera no ser més que una representació que anava allí a reformar ó millorar, junt ab lo poble, les lleys de aquest.

Lo Rey era l'que havia de convocar les Corts, lo qual, segon los regnats, se feu cada any ó cada dos, no poguent disoldreles fins a haver enllestit tots els assumptos pera ls quals havian sigut convocades; però la última que se reuniren, no les convocá l'Rey, era en temps a Felip V, en 1713, en que l'poble, cansant de les vexacions que per aquell monarca sofria, va reunir-se en Corts, baix la crida del Consell de Barcelona, acordant després de llarga deliberació anar a la guerra ab la que poch més d'un any més farí perderem les nostres llibertats y ab elles aquella institució tan democrática.

Després l'orador explicá la formació y funcionament del Congrés Espanyol, que no ha sigut may altra cosa que una ficció, una comedia y ara darrerament un escándol. Parlá després de les Corts de Gádiz, que foren les primeras que ab l'absolutisme del castellá volgueren fer passar per un mateix raser a tots los diferents pobles que forman l'Estat espanyol.

Va estudiar los diferents partits que s'uneixen al Congrés, fent atinades observacions sobre ls mateixos; posant de relleu ls seus defectes, exposant los perill dels uns y la inofensivitat dels altres. Pintá de mà mestra al partit republicá, y ab frase molt pintoresca explicá lo funcionament de les majories. Estudiá la vida de les dues fraccions del partit liberal, y un cop feta la dissecció de la esquerra, lo mitg y la dreta del Congrés, feu un concienstat estudi dels personatges que sobres-

surten en los diferent partits que anan lo Poder del Estat espanyol.

Lo senyor Agulló anà exposant los diferents caràcters dels prohoms de la política espanyola, posan de relleu ab molta imparcialitat les qualitats y defectes que 'ls caracterisan, y acabá dient que si ab aquestes elements s' ha d' esperar la regeneració d' Espanya, aquesta no vindrá may, afegint que aixó ho hem de fer nosaltres, hem d' anar, a n', aquella casa ahont ja comensam a imposarli la nostra economia, a imposarli lo nostre modo de pensar, per lo que és necessari que prediquem un dia y altre la doctrina catalanista, y aixís, nó nosaltres, los nostres sucesors, podran implantar un dia les glorioses Corts Catalanes.

Tan notable conferencia, va ser escoltada ab molt interés per selecte y numeros públich que hi havia al local, lo qual va interrompre al orador un sens fi de vegades ab aplausos y mostres d' aprovació, premiant al final lo treball del senyor Agulló ab una expontania ovació.

Lo del Canal Ebro

Rompent ab la costum de fa temps establerta, els diaris locals han emprés una campanya, que tan si 's pot veures coronada com no per l' exit, el país y sobre tot la nostra Comarca els en restará agrahida ja que 's tracta de la explotació del actual canal de la dreta del Ebro ja construít quinas aigües en lloc de colmateixá y regá terrenos, moltes d'elles van a cegá el port de San Carlos de la Rápita deixan que 's perdin grans quantitats de forsa que no poden ser degudament aprofitades per las fábricas que per afrontarias se aixecaren y que han sigut la ruina de no pocs capitalistes degut als mil entorpiments y dificultats fillas de la burocracia centralisadora y centralista, qu' es la remora de tot lo que siga avens y progres en tots los rams de la activitat humana aquí a Catalunya.

Dita campanya sembla també te per fi obtení del Estat la construcció del canal de la esquerra demanan a dit fi surtí de nou a subasta ja que está caducada la concessió que ve disfrutan la actual Companyia,

LA VEU DE LA COMARCA desitjosa de aportar son grá de sorra se uneix atan patriótica campanya que segueix ab interés a fi de coneixe els medis que 's proposaran per que el treball no resulti com sempre inutil, perquè com deya el *Correo Ibérico* en la edició del dia 14 del que som "El Estado hace de padrastro y nos trata como hijastros, y referintse al expedient en cuestió deya "Es uno de tantos expedientes que acreditan la política centralista, que tiene mucho de otomana por no decir cosa peor."

Que dit en altres termes es pitjó qu' el gós del hortolá ni borda ni deixa bordá. Y sinó díguime. No es vritat que si per fer lo canal no teniam que demaná permís per ferlo mes qu' als Ajuntaments quins termes municipals ha de atravesar y que per lo tan son los únics que podan surtirne perjudicats fá anys estaria fet.

Desenganyinse 'el Centralisme es la mort y el Regionalisme la vida.

La veu del art

Vingué lo daltabaix vindicador,
Doná una sotragada
Y al punt quedá enfonzada
La tomba del soberch agitador.

Son cos podrit, d' atlética estatura,
De besties fou pastura;
L' artístich monument,
Tot trossejat, modera encara al noble,
Y ab son llenguatge hermós educa al poble
Mostrantli l' armonia en l' art potent.

Joseph E. Soler.

¡.....!
-Allá d'enllá hi ha terras, mars, un mon...
-Deixauto, ¡es un dement!
L' Espanya pert l' imperi de Colón...
¡Tot pillo és bó y prudent!

Joseph E. Soler.

CIRCOL ARTÍSTICH DE SANT LLUCH

Als artistes de la terra catalana

Ja sabeu, estimats companys, que la Cristiandat está de festa. Fa cinquanta anys que Pio IX declará dogma de fe la Inmaculada Concepció de la Verge Maria; tot lo mon católich festejará ab tal motiu a sa bona Mare y Mare de Deu.

Nosaltres los artistes d' aquesta terra més, que ningú devém fer quelcom pera honrar a la que ha sigut font d' inspiració de tantas y tan bellas obras d' art. Com a catalans, tenim als cims de Montserrat estotjada la nostra Perla més preciosa y com a espanyols tenim immortalisat al gran Murillo precisament com al pintor de la Inmaculada.

Lo Circol de Sant Lluch ha cregut molt propi d' ell pendre la iniciativa; lo seu Patró, considerat per cristiana tradició lo pintor de la Verge, nos hi obliga; a n' aquest fi, pera solemnisar tan simpátich aconteixement, oprim un Concurs o Certámen d' obras d' art y que fem extensiu a tots los artistes de la terra catalana. Esperém, donchs, trovar bon aculliment entre tots vosaltres, creyent fermament que vos considerareu honrats exercint la vostra nobilissima professió en cantar plásticament las excelencias de la qui es la alegría del mon.

Catalunya Federal

AL POBLE CATALA

Aquesta Associació ha vist ab tanta extranyesa com dolor que en el Congrés espanyol, ahont els federals catalans hi tenen diputats que ostentan la seva representació, no s' hi hagi fet sentir la veu d' aquestos al discutirshi el projecte de servey militar obligatori y general, pera combatrel, y a la vegada defensar el voluntari, que justament es un dels punts fonamentals del nostre programa polítich, com no poden ignorarho aquells diputats, que emperó han procedit aquesta vegada com si ho ignoressin.

Sembla talment que en la vida de civisme y de conseqüencia política del gran Pi y Margall, mort per dissort del Federalisme de tot Espanya quant més aquest el necesitava, no hi hagin prous exemples de lo que cal que fassin els diputats federals devant del perill de que 's converteixin en lleys projectes tan anti-democraticos com el que han deixat passar ab el seu silenci. Sembla tal-

ment que las alianças que ja de temps tenen fetas ab elements que, per republicans que 's diguin, son mes amichs de la imposició que de la llibertat, els hagin encomanat la dèria militarista d' aquestos y debilitar la memoria y las energias.

Que sigui lo que 's vulgui, el federals catalans no 's poden fer solidaris en el vunt concret de que 's tracta de la conducta del diputats que 'ls representan al Congrés, y «Catalunya Federal», per la seva part, volent allunyar tota sospita de claudicació respecte a lo que es dogmátich entre 'ls federals sobre organizació del exercit, declara que 'l servey militar obligatori y general encare és l' antitétich del que defensa, és dir, del voluntari, en pró del qual al Congrés, els guardadors de l' arca santa dels principis dels federals no han dit ni una paraula.

Barcelona 8 de Mars de 1904. — Pel Consell de «Catalunya Federal», Miquel Laporta, Presiden. — Eduart Forn, Secretari.

Retalls

L' any 1903 se varen recaudar pel Tresor 1.032.790,970 de pesetas: doscents milions més que quan teniam colonias pera l' exportació de nostres productes y la colocació de gent desvagada.

Aquets any, si segueix la recaudació com fins ara, se n' recaudaran encara més.

D' aquets ingressos, tres quartas parts de passo se gastan en interresos del deute, guerra, marina y classes passivas. Lo reproductiu, lo que ha de fer riquesa o cultura no significa res.

Y velshiaquí una de las causas de la crisis del malestar y de que no 's pugui viure.

Si al presupost de l' Estat s' hi afegixen els municipals y provincials, se troba una milionada que representa més d' un 25 per 100 del giro d' Espanya, quan a Alemania, a Inglaterra y a Fransa, que viuen com senyors, no arriba a un 16 per 100.

D' aixó plora la criatura. Espanya no 'l pot sostenir un presupost de mes de mil milions de pessetas si no 's crea riquesa.

El diner va rodant, rodant, sense augmentar: al contrari, se gasta ab el fre-gadis y, com que qui mana no vol perdre, els que pagan son els que van trobantse més pobres cada dia.

Y que vagin sonant els músichs; que al fons del sach trobarem las engrunas.

Torna a dirse ab insistència que en Lerroux, ab alguns de sos companys de minoria, pensa fer un viatge a la Argentina.

Y are jó pregunto: pagant qui?

Si quan la coronació del rey varen pagarli 'l viatge de propaganda per Andalucía, perquè féya nosa a Madrid, quina en fora que are li paguessin el de la Argentina, perquè fa nosa a Barcelona?

Per alló de que l' *Emperador del Paralelo* y l' Rey d' Espanya no caben en una mateixa ciutat...

Y 'ls obrers segueixen tan innocentos, y se 'l creun.

No siguis tan panarra oh poble soberá,

qué ja ho diu prou l' adagi que no val a badá..

NOTICIES

Dimecres al matí tingué lloc en el Temple una sulssida de las terras, rocam

y argiles que fá temps anavan ja desprennent petites parts y senyalan la gran esllavissada d' ara qu' es un nou avis de moviments mes grossos y per lo tant de mes importancia que son una amenasca constant per la barriada del Sitjá y de las casas del Temple axecadas al peu del terré qu' avuy sols n' ha ensorrat dos patis.

No volem esbrina las causas que han motivat la sulssida mes si que creyem es un asunto que l' Ajuntament deu procurá ocuparsen, per que es un perill constant, tant per los edificis dels particulars, com pera los dels cuartels que ab fondos comunals foren fets, com també, per garanti las vidas dels que inconscientment ó per un eces de codicie han vingut exposan sas vidas y la dels seus operaris desmontant els terrenes que ja en diferents ocasions han causat desgracias.

Al mateix temps debem denunciá al public y en especial als habitants del carré del Sitjá y carreró propé que abandonaquell munt de ruinas yanderroc ahont están continuament en perill de mori axafats ó apestats. No hu diem al Ajuntament perque esde suposá que ja husapper las moltas vegades que han sigut denunciadas ditas ruinas, tan per los seus facultatiús com per los mateixos concejals, pero alló dona molta feyna y llueix poc, es diferent de fé acerás y bulloneras, pagan els propietaris y sobre tot es mes cómodo cobrá fama que cardá llana.

Molt agrahim al periodich local *El Eco de la Fusión* el que esprengui ab interés las obras que són tan necessarias per la salud dels habitants de la barriada del Parque mes com diu mol be, hu fá, perquè sab que alferho cumpleix ablo deber que te de defensar los interresos materials y morals dels seus conciudadans encara que ab fonament y per experiencia sap, que ni las seuas ni las nostras queixas han de ser atesas. Tan de bó ens equivoquessem.

El mateix periodich s' ocupa del estat intransitable en que estan tots los carrés desde la Seu fins a la surtida de Remolins pels que ni ab globo si pot fer la travestia.

La rahó li sobra pero tot es inutil. Temps enradera un Pagés en las columnas de LA VEU vá demanar en prosa y en vers al Sr. Alcalde se dignés recordarse dels habitants de Remolins y hasta semblá hi vá haberi exercisi de banderolas y promesas de ser atesos. Es mes, en números anteriors indicarem com á millora mes importan que lo de aixamplá la plassa del Agel y el Carré Den Carbó, el obri un pas en la plassa de Sta. Ana per fe la travestia y moviment rodad de Remolins pel carré paralelo al riu. Pero cá no res, val mes que volqui un carro que noque se tingan que en llustrá las botas los mostradores trajés convertits en guarda cantons tots los días.

A Uldecona ha passat á millor vida l' intelgent y reputat metje don Enric Joan Pujades (Q. A. C. S.)

A la seua Sra. Viuda y fills ab quina amistat ens honrem els hi anyiem lo testimonio de nostre condol.

A Barcelona

Aqueixa setmana a Barcelona convocats per l' alcalde, es van reunir al despatx de l' Alcaldia els administradors del Hospital de la Santa Creu cononges Pol y Almera y senyors Amat y Morlá, els del llegat de don Pau Gil; senyors Gil Llopert y Sivatte y l' arquitecte senyor Doménech y Muntaner.

L' objecte de la reunió era veure si hi havia manera de comensar las obras del projectat Hospital de Sant Pau, haventse arribat desseguida a una solució satisfactoria.

El sistema de construcció d' aquest immens edifici, que compndrá nou illas del Ensaxe, ó siguin quatre milions de pams, será 'l de grans edificis aislats y

voltats de passeig, si bé 's comunicarán soterraniament pera 'ls serveys de cuina y farmacia.

Ab l' acort d' ahir, se procedirà desseguida á la construcció de set d'aquets edificis, de la nau central y dels baixos de dos més, á quin efecte s' anunciarán las subastas per l' abril y comensarán las obras pel maig.

En ellas s' hi ocuparán alguns centenars d' obrers.

En la reunió celebrada pels cabos del Somatén s' acordá oferir al Rey la presidencia de la festa que aquest cos celebrará al proper Abril á la montanya de Montserrat, pera proclamar patrona de la institució á n' aquella venerada Verge.

Una comissió visitá tot seguit al governador y al capitá general pera donalshi coneixement del acort.

L' Assamble general de l' Unió Catalanista que 'n los primers días del vinent Abril s' ha de celebrar á Barcelona, tindrà per objecte "El Catalanisme y el problema social."

Lo nostre estimat amic y col·laboradó de Montblanc l'advocat don Joan Poblet per acort unaním de la Junta de la "Societat Arqueológica," y a petició de distingits socis d' ella ha segut nomenat soci corresponent de la dita entitat, tenint en compte 'ls molts de coneixements y mérits contrets en diferents treballs de carácter arqueològich.

La nostra més coral enhorabona per tant honrosa distinció.

Pel que pugui convenir als nostres lectors, fem avinent que 'ls qu' hagin incorregut en multa, per drets reals, ans del primer de Janer del any que som; poden obtindre'l perdó en virtut de la lley de presupostos vigents, lo qual durará fins al darter del present mes. Al objecte de poguer fer lo pago á la Hisenda abans del primer d' Abril vinent, als contribuents beneficiats per dita lley, los hi fora bo presentar llurs documents ab uns

cuants días d' anticipació a la oficina liquidadora.

Els regidors de la minoría regionalista del Ajuntament, els diputats provincials regionalistes, la Lliga Regionalista y moltes altres associacions y particulars, han enviat telegrames de felicitació al diputat a Corts per Barcelona D. Albért Rusiñol per la defensa de la vida municipal y dels principis autonomistes, feta al intervenir en la discussió de la lley de administració local en el Congrés.

El Foment del Trebal Nacional ha enviat un telegrama al ministre d' Hisenda felicitantlo pel projecte de lley suprimint l'impóst del 3 per 100 sobre carbons miners nacionals.

Lo plá de Bages

Ab aquest títol ha comensat á publicar-se á Manresa un diari escrit en catalá ab quin primer número s'acompanya un suplement contenint los discursos pronunciats darrerament al Congrés per lo diputat per aquell districte senyor Soler y March.

De son primer article titulat "Nostres propòsits," ne reproduhim los sigüents paragrafs:

"No farém política de partit, tal com se entén avuy aquesta paraula, ni molt menos política personal; respetarém todas las ideas que siguin respectables, y mereixerán nostra consideració todas las personas, sense que discutim may los actes de la vida privada.

Volém esser punt d'unió de tota la gent que pensa y sent á Deu y á la Patria, deixant que las fraccions federals, s'anomenin com vulgin, sostinguin en altres llochs los ideals que cada una ben lligítimament persegueix, pera dedicar aquestas planas ben senceras á las lluytas contra 'ls enemichs de Deu, de la Patria y de la pau social de Manresa y sa comarca.

Ajudarém á tots aquells que vulguin implantar á Manresa una administració honrada, á la comarca un renaixement

moral y material, y á la Diputació de Barcelona y á las Cambras legislativas, vulguin portar 'gent que pensa y sent com la majoría dels manresans y comarcans."

Benvingut sia nostre Campany de Causa y llarga y sertosa vida tinga.

La setmana passada se reuniren a la Lliga Regionalista 'ls individuos que formen sa Junta Directiva, els presidents de diverses associacions regionalistes y altres significades persones del regionalisme catalá, pera acordar la forma ab que déu ferse la projectada campanya contra la lley del servéy militar obligatori y a favor del voluntari, d'acord ab els senadors y diputats de l' agrupació.

Se tractá de fer una enérgica campanya al Senat, acudir a la informació que ha obert la comissió d'aquell alt cós, y de propagar per médi de fulles impreses els principis del Catalanisme sobre aquest particular.

Hermosa lliçó.—El president dels Estats Units, Mr. Roosevelt, acordá condecorar als Pares de la Companyia de Jesús per qué gracies als seus bons oficis s'arreglá la vaga dels obrés de les mines d'ór, que tenia preocupat al govérn yanki per qué dita obrers a fi de procurarse la subsistència, se dedicaven a una vida de pillatge.

Aquets jesuïtes son casi tots de nacionalitat fracésa y dels espulsats, fá poc del seu país pel govérn de 'n Combes.

No content Mr. Roosevelt fab la distinció otorgada a tan benemérits, membres de l' inclia Companyia de Jesús envia un missatge al govérn francés felicitantlo pels bons servéys prestats a América pels seus compatriotes.

Per tractarse d' un artista que durant sa estada en Tortosa, se captá moltes amistats, degudas á son carácter franc y expansiu, com també á sas dots musicals, demostrades en varies ocasions en los centros de esbarjo ahont doná á conèxer sas primeras composicions originals, que deixarian ja entreveure al artista, qué fá poc lo public de Madrid co-

roná d' aplausos, al posarse en escena la zarzuela *La última Copla*, quina música era deguda á D. Pascual Marquina, qu' es l' artista aquí 'ns referim; havense fet merexedor de que el mestre Chapí li donés una forta abraçada y que á Valencia dintre pocs días se posi en escena, ahon esperem continuaré recullin molts aplausos.

Rebí mentrestan los del seus amics y admirados de Tortosa que 'l felicitan corralmen per sos triunfos.

«La Universitat Catalana»

Ha reaparegut la important revista mensual *La Universitat Catalana*, orgue de las entitats escolars y docents catalanas.

Pera que's jutgi de lo notable que es son primer nombre, vegis lo següent sumari:

Propòsit, per la Redacció.—La Ciencia y l'art, per J. Estrany.—Estudis Universitaris Catalans: Bases; Discurs inaugural, per Antoni M.ª Borrell.—Resseña de las cátedras: Historia de Catalunya, per Angel Aguiló.—Dret Civil Catalá, per Joseph M.ª Vilaclara Badó.—Economía Social y Política aranzelaria, per Benjamí Roca.—Fragments de la Metafísica de l'Inquietut, per Eugeni Ors.—Estética popular, per Péladan, traducció de Claudi Grau.—Novas y notias.

Rebi nostre entusiasta saludo'l nou confrare, al qui desitjém llarga vida pel bé dels estudis catalans.

Biblioteca L'Escon

Aquesta biblioteca dedicada á editar y administrar obras pel teatre catòlich y literarias de sabor moral, acaba de posar á la venda la trágedia en tres actes titulada *L'Hereu de la baronia*, original de Ramon Pamies. Es la quinta obra que edita aquesta biblioteca de las varias que té en cartera á fi d' augmentar lo repertori teatral de las societats catòlicas. Havém llegit la obra y la trobém recomanable per tots conceptes tan per la moral que enclou com per lo ben escrita y l' bon desenrotll de la trama y estém convensuts que un cop sia coneguda per las Societats catòlicas, pera qui está escrita, será obra de repertori. Aquesta obra al igual que todas las demás, pertanyents á aquesta biblioteca, se troban en todas las llibrerías. Per demanda á la administració, Hospital, 46, tercer Barcelona.

Tortosa. Imp. FOGUET, P. Hospital 5.

personas graves, en particular ha abido un Cardenal de Montreal, Arçobispo de Zaragoza. Mas un Maestro de Montesa, tio del dicho Cardenal, que fué Embajador de los Reyes de Castilla. El que largamente lo quisiere ver, lea á Zurita en el lugar citado, y en diversas partes de sus Anales, que allí verá grandes cosas destes nuestros Ciudadanos, y antiguos Caballeros.

La familia de los Iordanes, es una de las mas antiguas desta Ciudad, pues hallamos en el libro de las Costumbres, ó Constituciones, ser del tiempo de la conquista, y el primer Procurador en Cap de Tortosa fué un Guillem Iordan. Ha abido en esta casa personas eminentes, tanto en armas, como en letras, y aun hoy las ay. Tienen en San Francisco una Capilla, en la cual se vee la antigüedad desta casa, y se vee el Jurado, ó Procurador, que acá llamamos, con la veste, y autoridad de Procurador, arrodillado, y á la otra parte su muger á lo antiguo vestida, con la ropa que antiguamente usaban las matronas desta Ciudad, y al lado desta Capilla, ay una sepultura sobre dos columnas, y muestra ser de un Comendador de San Juan por el letrado que tiene, y ser de la casa, y familia de los Iordanes. No dudo aber sido aventajadissimos en armas, pues veo que en sus escudos ponen las cuatro barras de Aragon, en campo de Plata, señal evidente de aber hecho hazafiosas cosas, y servicios grandes á sus Reyes, que es cierto que los Reyes no dan sus armas á nadie, que no sea ganándolas muy bien, como el Rey don Felipe Segundo dijo en una ocasión, á uno que le pedía ciertas armas, que tocaban á las Reales: *Non solet Dominus Rex concedere arma Regalia Civibus honoratis*, y por esto afirmó, y digo que no en balde esta familia haze las armas Reales, y encima dellas un brazo con una espada desnuda, señal evidente de victorias alcanzadas por sus antepassados, para sus Reyes. Otras muchas personas de valor en armas han salido desta Ciudad; mas sería nunca acabar el aber de dezir de todos. Perdonenme los que callo, que por no estar bien enterado de sus cosas, y aberlas de dezir á bulto, estimo más honrarlas callando, que no agraviallas diziendo algo que no estuviera en su lugar.

CAPITULO TREYNTA Y OCHO

Como el Obispo de Tortosa ayudó á la conquista de Valencia, y de la grandeza, y circuytu de su Obispado, con la Castellania de Amposta, y sus principales Villas

DIZE el Padre Diago en los Anales de Valencia parte I. libro 7. cap. 3. que quando el Rey D. Iayme cercó á Paniscola, dió un Privilegio al Obispo de Tortosa, el qual se halla en el Archivo Real de Barcelona, en el Armario de Tortosa, en el saco B. en el número 118, y dize desta suerte:

Nos Jacobus Dei gratiae Rex Aragonum, Comes Barchinonae, etc.

Que en nuestro vulgar es el que se sigue.

Nos don Iayme por la gracia de Dios Rey de Aragón, Conde de Barcelona, y señor de Montpellier, considerando el trabajo que vos el venerable Padre Ponce por la gracia de Dios, Obispo de Tortosa, padeceys, y abeys padecido en la conquista de la tierra de los Moros, y los gastos que á servicio de Dios, y nuestro abeys hecho, de mu-

Imprempta DE JOSEPH L. FOGUETS SALES PLAZA DEL HOSPITAL, 5, TORTOSA

En este establiment se confeccionan treballs tipografichs á preus económichs. Treballs á varies tintes y sobres pape pergami.

Moreso

GRAN BOTIGA DE CALSAT DE TOTES CLASSES Sabatés y botines d'ivern Confecció esmerada pera 'ls que tenen los peus delicats. Casa fundada l'any 1866. PREU FIXOS VENTES AL CONTAT. Plasa de la Seu y Arch del Remeu TORTOSA

DISPONIBLE

Y pues abemos dicho de las personas valerosas, y señaladas en armas, que han salido desta Ciudad, razón será tambien, la hagamos de otras, que han salido eminentes en letras, y señalados en cargos principales, por ellas, de 100 años, ó más á esta parte, y no será de todos, que sería alargar mucho este discurso. Sea el primero el Doctor Miguel Terça, de la casa antigua de los Terçanes, que por sus grandes letras, y partes mereció que el Emperador Carlos Quinto le honrasse, haziéndolo su Regente en el Consejo Supremo de Aragón en Castilla, y fue con su Magestad á Flandes. Murió año 1555. Desta misma casa salió otro Doctor llamado Miguel Terça, sobrino del sobredicho, muy docto, y fue también Regente en el mismo Consejo supremo de Aragón; el qual murió en el año 1597. Antes de los dos sobredichos, lo abia sido el Regente Costa, de la casa de don Iusepe Costa, también desta Ciudad. El Doctor don Iusepe de Mur, hijo desta Ciudad, fué muchos años Regente en la Real Academia de Cataluña. El Doctor Iusepe Coase, hijo desta Ciudad, que al presente vive, es Regente por su Magestad en la Real Audiencia de Aragón en Zaragoza, que por sus grandes letras, y partes ha merecido ocupar tal lugar, como lo testifican las obras que ha escrito. El Doctor Gerónimo Astor, hijo desta Ciudad, muy docto, y de sutil ingenio, que ha más de 30. años que sirve á su Magestad en la Real Audiencia de Cataluña. Otros muchos, y muy insignes varones en armas, y letras pudiera referir, que sirvieron, y de hecho sirven á la Real Corona, como lo saben, y son testigos las Chancillerías, ó Audiencias de Barcelona, Zaragoza, Valencia, Mallorca, Cerdeña, y el Supremo Consejo de Aragón en Madrid, como adelante se verá, por los cuales, y por los muchos servicios arriba referidos, su Patria Tortosa ha merecido recibir honra, beneficios, y mercedes, de sus Reyes y señores, con tantos Privilegios que goza, y los tales hijos desta Ciudad han preciado mucho el ser hijos de tal madre, y ella de tenerlos, pues la honra de los hijos es gloria de las madres.

Por remate de las grandezas, y privilegios desta Ciudad me ha parecido poner ésta, lo que he visto y leydo en las Costumbres de Tortosa, y es, que los Ciudadanos desta Ciudad gozan de Privilegio militar: Esto se entiende conforme lo declaran todos los Doctores Catalanes, y antiguos, que han escrito desto. El título donde se halla esto es.

Isti sunt Vsaticii Barchinonae, quibus utuntur Homines Dertusae

Y despues de aber puestos algunos, pone este. Cives autem, et Burgenses: sint inter se placitati, atque indicati, et emendati sicut Milites. Y concluydo este discurso, será razón no dejar en silencio lo que el Padre Diago dize en sus Anales de Valencia, á cerca de lo que el Obispo de Tortosa Ponce hizo en la conquista del Reyno de Valencia.

